

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЕСТЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито сутність розвитку творчої особистості в умовах естетичної діяльності. Визначені провідні напрями, що відображають деякі аспекти розвитку творчої особистості в соціокультурному середовищі.

Ключові слова: *розвиток, творча особистість, естетична діяльність, соціокультурне середовище.*

Постановка проблеми. Стрімкі зміни, що відбуваються в сучасному світі, торкаються всіх сфер людського існування: економіки, повсякденного соціально-культурного життя, освіти і виховання. Оточуюче людину середовище іноді кардинально змінюється вже за життя одного покоління. В таких умовах виникає гостра необхідність в оптимальному удосконаленні креативних умінь самостійної діяльності особистості на основі розширення духовних потреб, мотиваційно-ціннісної сфери в умовах естетичної діяльності національно орієнтованої освіти.

Аналіз досліджень і публікацій показав, що особливу значущість в удосконаленні креативних умінь самостійної діяльності особистості на основі розширення естетичних потреб учнів і мотиваційно-ціннісної сфери становить національно орієнтована освіта, зокрема етнохудожнє виховання школярів [1]. Сучасний світ історично поставив проблему духовної інтеграції людства, що передбачає вихід особистості за межі своєї природи у метафізичний вимір субстанціювання першообразу. Педагогічне тлумачення цієї концепції знаходимо у духовно-просвітницьких концепціях К. Бюлера, В. Вагнера, Г. Вашенка, В. Зеньковського, Г. Сковороди, П. Юркевича. Її усвідомлення слугувало одним із чинників програми ЮНЕСКО “Освіта для XXI століття”, Державної програми “Освіта” (Україна XXI століття), Національної доктрини розвитку освіти, Закону України “Про освіту”. Аретологічний характер естетичної культури як засобу і мети сутнісної самореалізації людської особистості відзначали ще досократики і алеати, Піфагор і Протагор, Платон і Аристотель, Цицерон і Гораций, Варрон і Ібн Халдун, виявляючи семантичну спорідненість концептосфер давньогрецького і латинського *cultura* (а згодом *humanitas*).

У працях сучасних дослідників Н. Журавської, Л. Кондрацької, О. Семенов, М. Солдатенка, М. Томчука розглядаються загальні проблеми формування творчої особистості в самостійній діяльності. Елементи загальної синергетичної інтерпретації даного феномену знаходимо у працях В. Андрущенко, І. Зязюна, В. Кушніра та ін. Основні ідеї згаданих авторів послугували нам відправною точкою при розгляді заявленої проблеми.

Мета статті полягає у висвітленні основних факторів розвитку креативних умінь самостійної діяльності особистості на основі розширення потреб і мотиваційно-ціннісної сфери в умовах національно орієнтованої естетичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Основа національно орієнтованої освіти включає три головних компоненти: досягнення сучасної науки і цивілізації; соціальні навички комунікації і моральної культури міжнаціонального спілкування, засновані на національних і загальнолюдських духовних цінностях; способи реалізації прогресивних ідей, цілей і завдань традиційної культури етносів та втілення їх у сьогоденні; більш організованому входженню різноманітних націй у сучасне суспільство. Національно орієнтована освіта сприяє формуванню творчої особистості, здатної ефективно

вирішувати будь-які життєві ситуації, удосконаленню креативних умінь її самостійної діяльності на основі розширення духовних потреб в умовах естетичної діяльності. Переорієнтовуючи традиційні поняття про солідарність нації на органічний синтез з сучасними техніко-політичними реаліями і піддаючи ретельному підбору досвід та цінності, ми сприяємо більш ефективній освіті та вирішенню завдань – як нових, так і поставлених традиційною культурою, попередніми поколіннями. Але така освіта повинна також збагачуватися творчим засвоєнням загальнонаукових знань, досягнень світової культури в умовах особистісно орієнтованої національної освіти.

Однак вирішення проблеми прилучення до світової культури при збереженні власних культурних цінностей ще не означає цілковитого збереження національної своєрідності. Реалії сьогодення показують, що, якою б не була інтернаціоналізація людства, воно складається із різних народів, великих чи малих етнічних спільностей, самобутніх і неповторних цивілізацій, кожна з яких створює свій мікросвіт, свою модель світу, не менш унікальну, ніж життя кожної людини, кожної цивілізації. І будь-яка уніфікація є помилковою.

Важливим для учнів має стати усвідомлення необхідності здобувати необхідні знання, формувати у себе відповідні навички і вміння, а завданням педагогів – створити умови для творчої навчальної діяльності, за яких учень сам може встановлювати мету своєї роботи, планувати, організовувати, здійснювати й аналізувати досягнуті результати [2].

Здійснення освітньо-виховної програми у відповідності з цілями можливе за умови вирішення таких координаційних завдань:

- розвитку креативних умінь самостійної діяльності особистості на основі розширення потреб і мотиваційно-ціннісної сфери в умовах морально- естетичної діяльності;
- навчання згідно з освітніми стандартами;
- вивчення мови, історії та етнокультурних традицій свого народу;-
- розширення запасу знань та їх систематизація в усіх галузях науки і культури народів;
- розвиток національної самосвідомості та прилучення до етнокультурних цінностей інших народів через стимулювання практичних навичок естетичної культури
- формування в учнів морально-етичних норм поведінки і громадянських якостей особистості засобами прилучення їх до традицій як свого етносу, так і інших народів, до досягнень загальнолюдської моральної культури та світових духовних цінностей.

Організація естетичної діяльності на основі розширення духовних потреб в умовах національно орієнтованої освіти як педагогічного процесу у навчальних закладах не може бути ефективною тільки в межах традиційної педагогіки і розглядати процес виховання учнівської молоді як односпрямовану передачу колишніх зразків культурно-історичного досвіду й відтворення нею „готових” цінностей, культурних форм, норм і правил комунікації.

Основними цілями школи в сучасних умовах виступають: забезпечення якісної освіти, формування в учнів креативних умінь самостійної діяльності, виховання творчо-інтелектуальної, духовної й фізично розвиненої особистості з якостями громадянськості й патріотизму, готової до активної участі в економічному і соціально-культурному житті країни.

Складний процес демократизації освіти потребує докорінного перегляду не лише організаційних форм взаємодії між педагогами та учнями, але й, що найважливіше, зміни самого характеру мислення. Щоб не сталося замикання в рамках власного національного менталітету, засвоєння його основ повинно відбуватися на загальному фоні духовного освітнього простору, досягнень світової духовної культури. Повноцінне формування

світоглядних орієнтацій національно свідомої особистості можливе лише на основі уявлень про загальнолюдські цінності.

Створення необхідних міжкультурних відносин у навчальному закладі здійснюється як за рахунок введення дисциплін етноциклу, що відображають культурні здобутки кожного народу, його історію, традиції, побутові реалії, так і шляхом збагачення дисциплін загальноосвітнього циклу новим навчальним матеріалом, покликаним формувати духовно-моральну особистість, удосконалювати її креативні вміння на основі розширення духовних потреб в умовах естетичної діяльності.

Оновлення системи шкільної освіти шляхом введення етноорієнтованого змісту спрямоване на формування духовно-моральної особистості з розвиненими соціально-цінними духовними потребами, сформованими креативними вміннями самостійної діяльності на основі розширення духовних потреб і мотиваційно-ціннісної сфери в умовах національно орієнтованої освіти, естетичної діяльності через осмислення національної і загальнолюдської культури.

Формування креативних умінь естетичної діяльності особистості на основі розширення духовних потреб в умовах національно орієнтованої освіти спрямоване на досягнення таких цілей: прилучення учнів до рідної мови, літератури, історії свого етносоціуму, спрямоване на збереження національної культури; гармонійне здійснення передачі новому поколінню етнокультурного спадку в системі освоєння особистістю загальнолюдських цінностей; формування естетичної культури учнів у поліетнічному колективі, що покликане стати важливою ланкою у процесі гармонізації міжнаціональних стосунків у полікультурному мегаполісі.

Висновок. Реалізуючи етнохудожнє виховання школярів у контексті етнокультурної спрямованості навчання, що сприяє формуванню духовно-моральної творчої особистості, удосконаленню креативних умінь естетичної діяльності особистості на основі розширення духовних потреб в умовах національно орієнтованої освіти, навчальний заклад вирішує такі завдання:

1. Творче оволодіння знаннями та вміннями, передбаченими державною програмою освіти у відповідності з освітніми стандартами.

2. Оволодіння знаннями рідної мови, літератури, культури. Вивчення предметів етноциклу культурологічного спрямування, прилучення до національних культурних цінностей, традицій, етичних норм покликано сприяти пробудженню національної самосвідомості (позбавленого національної обмеженості та почуття національної виключності), усвідомлення себе як частини певного етносу і виховання поваги до представників інших народів.

3. Ознайомлення з етнокультурознавчим матеріалом (полікультурна просвіта), інтегрованим у всі навчальні дисципліни загальноосвітнього циклу.

4. Навчання спілкуванню (що ґрунтується на взаєморозумінні та взаємоповазі, знанні етнічних особливостей – психології, етикету, традицій того чи іншого народу) у багатонаціональному колективі.

Ця робота проводиться як у навчальний, так і в позанавчальний час у процесі морально-естетичної діяльності. Оволодіваючи знаннями культури свого етносу і одержуючи чіткі уявлення про етнокультуру, особливості психології інших народів, учні мають можливість розширювати власні духовні потреби, удосконалювати креативні вміння естетичної діяльності на основі розширення духовних потреб в умовах національно орієнтованої освіти, у процесі культурно-освітньої діяльності, розвивати та удосконалювати вміння креативно мислити в будь-яких життєвих ситуаціях.

Література:

1. Етнохудожнє виховання школярів у позаурочний час : методичні

рекомендації / Н. І. Ганусенко. – К. : ТОВ "ХІК", 2004. – 96 с.

2. Зязюн І. А. Державна програма естетичного виховання / І. А. Зязюн , О. М. Семашко. – К., 1994. – 66 с.

Надійшла до редколегії 18.04.2010

Лебедева А. В. Развитие творческой личности в условиях национально-ориентированной эстетической деятельности. *В статье раскрыта суть развития творческой личности в условиях эстетической деятельности. Определены ведущие направления, которые отображают некоторые аспекты развития творческой личности в социокультурной среде.*

Ключевые слова: *развитие, творческая личность, эстетическая деятельность, социокультурная среда.*

Lebedeva A. V. Development of creative personality in the conditions of the nationally-oriented aesthetic activity. *This article described the essence of the development of a creative individual under conditions of the aesthetic activity. The article defines the primary objectives reflecting some aspects of the development of a creative individual in a sociocultural environment.*

Key-words: *development, creative individual, aesthetic activity, sociocultural environment.*